

Dialog 89, m'und. cirks

ya'ra' y' shoda'

Jak Napoleonův pobočník uspořádal před bitvou u Waterloo tiskovou konferenci,

to ovšem není nikomu známo. Šládná se totiž nekonala. V době příprav této bitvy francouzský císař ztrácel kus po kuse vedoucí úlohu v Evropě a určitě ho nenapadlo, že by výměna jednoho velitele za náčelníka generálního štábu jiné divize mohla očekávanou bitvu vyhrát, třeba jen propagandisticky.

Zdeněk Hoření na tiskové konferenci v noci na sobotu tolik prozíravosti neprojevil. Měl smůlu, že přítom byla i čs. televize, takže jsme se dozvěděli vše pozoruhodné, o čem šlo. Především skutečnost, že on sám nezná požadavky Občanského fóra a ÚV KSČ zřejmě také ne, ač v podstatě rozhodoval o tom, jak na ně reagovat. Prý se o nich ani moc nemluvilo. Dále pak prohlásil, že se má vést dialog se všemi, kteří uznávají československou ústavu. To je další už známá smyčka, kterou by na nás rádi upletli. Ústava přece obsahuje ustanovení o vedoucí úloze KSČ, tedy věci nepřijatelné nejen pro Občanské fórum, ale hlavně pro občany. Základem k diskusi přece nemůže být něco, proti čemu se provolávají spontánně hesla na všech demonstracích, kolik jich jen bylo a setkávají se prakticky s jednomyslným souhlasem. A to nemluvíme o tom, že už Jakešovo předsednictvo ÚV KSČ připravovalo ústavu novou. Jakou, o tom zatím příliš nevíme. V dnešní situaci je to celkem jedno.

Hlavní však je, že ústavu lze měnit...

Nebo snad jen tehdy, když se to hodí brežněvovsko-neostalinským pseudovůdcům?

Dělej co dělej, "ústavnost" vedoucí úlohy KSČ vyplývající ze zákonů nebude možno v jednáních respektovat.

Jako opožděný závan zkaženého vzduchu z hrobů dávno zasypaných pak zněla slova, že "Dubček v 68. roce zkazil historickou šanci" a že Zdeněk Hoření stále ještě uznává platnost smutně proslulého Poučení z krizového vývoje. Škoda, že taková slova pronesl právě člověk, který se mezi husákovsko-jakešovskou vrchností ještě poměrně nedávno těšil jisté úctě.

Zdeněk Hoření toho řekl ještě víc, co by stálo za zaznamenání - většinou ovšem až zaznamenání historiků.

Události se vyvíjejí tak rychle, že jeho odpovědi na dnešní noční tiskové konferenci dnes odpoledne už prakticky neplatily. Zůstává jen trapný dojem z politické nekvalifikovanosti zasedání ÚV KSČ, které mělo reagovat na situaci a ujasnit stranické postoje.

Lépe je vyjádřil velký a reprezentativní stranický aktiv, který dnes rovněž probíhal v Praze. Většina jeho závěrů vyjadřovala svým způsobem totéž:

Co pocítují (a formulují) i běžní občané - a tedy i Občanské fórum.

Vida, jak i pouhá televizní konfrontace může být zajímavá.

Uplynulý týden probíhal ve znamení demonstračního odporu valné většiny našich občanů, inspirovaného statečným postojem studentstva a umělců. Byly to největší masové demonstrace proti moci, která přivedla společnost do všeobecné krize.

Tato situace přiměla vedení KSČ ke svolání ústředního výboru, jehož výsledky jsou již známy. Ve veřejnosti vzbudily okamžitě rozčarování a nesouhlas.

Požadavku, aby odešlo celé vedení, odpovědné za nynější krizi, bylo zdánlivě vyhověno. Novou volbou se však do vedoucích orgánů znovu vrátili ti, kteří se na mocenském politice aktivně podíleli. Nedůvěra v tyto lidi nebyla rozptýlena i uvnitř KSČ a trvá. Může být překonána jejich odchodem a politickým obratem k nastolení demokratických poměrů ve společnosti.

V usnesení, které bylo na zasedání přijato, jsou však rozpory. Na jedné straně se slovy pokouší vyjít vstříc požadavkům veřejnosti, na druhé straně se výrazně hlásí ke starým a odsouzeným politickým praktikám.

Vymezuje použití mocenských prostředků takovým způsobem, jak tomu bylo i dosud, a který vedl k jejich zneužití proti pokojným manifestacím, ačkoliv při nich nedošlo k ohrožení majetku, života a zdraví lidí. Je zapotřebí jasně určit záruky, aby k takovému zneužití nemohlo docházet.

Považovat události 17. listopadu s brutálním zákrokem policie pouze za politickou chybu je necitlivé, ne-li urážlivé. Nestačí se jen omluvit, nýbrž vyvodit nesmlouvavé závěry.

Můžeme konečně vyslovit uspokojení, že vedení KSČ přijímá věcný dialog, který jim mluvčí demokratického hnutí po léta nabízejí. Zůstane-li však opět omezen na složky Národní fronty a nebudou-li k němu přizváni zástupci dobrovolných iniciativ, především Občanského fóra, nemůže vést k výsledkům.

Rekonstrukci vlád si nepředstavujeme jako formální výměnu osob při zachování staré scestné politiky a neplodných metod. Složení vlád musí respektovat celé široké politické spektrum současného společenského pohybu a být vyjádřením nové, demokratické a dohodnuté politiky. Jinak je bude nutné považovat za klamný manévr.

Stejnou rekonstrukci ovšem potřebují i zastupitelské sbory na všech stupních až po Federální shromáždění, kterou definitivně vyřeší až svobodné volby. Do té doby je nezbytné zbavit mandátu zdiskreditované poslance ztrativší důvěru lidu a zvolit poslance nové.

Pro zabezpečení důvěry lidu v novou politiku, ve věcnost a plodnost dialogu, úspěšný chod státní správy, ekonomiky a kultury, doporučujeme vyzdvihnout Občanské fórum jako rovnoprávného partnera všech oficiálních orgánů a respektovat jeho stanoviska podporovaná lidem. Jen takovým způsobem můžeme dosáhnout toho, aby občané nemuseli svou vůli prosazovat demonstracemi a stávkami. Ty ovšem i nadále patří k jejich nezadatelným právům.

Na žádné z demonstrací nebyly zpochybněny naše vztahy spojenectví a spolupráce se Sovětským svazem a dalšími zeměmi Varšavské smlouvy a RVHP. Naopak, demonstrace byly a jsou v plném souladu se zásadami demokratické přestavby socialismu, která se v těchto zemích uskutečňuje mnohem důsledněji a za daleko širší účasti lidu než to zatím připouštěla politika KSČ.

Lidová vůle požaduje radikální změnu politiky, ale i jejich nositelů. Zasedání ÚV dosvědčuje, že bylo dosaženo teprve prvních, značně kompromisních výsledků. Je politováníhodné, že plénum ÚV ponechalo ve svých řadách všechny ty, kteří na nynějším krizovém stavu společnosti a státu nesou hlavní vinu.

Skutečný a radikální politický obrat může přinést teprve sjezd, jehož svolání nestrpí odkladu.

Celkové výsledky zasedání ÚV KSČ nás vedou k těmto závěrům:

Je zapotřebí

1. Zabezpečit plnou kontrolu celé naší veřejnosti nad dalším vývojem společenské situace a její připravenost vystoupit ve chvílích nového zostření krize znovu na politickou scénu.

2. Odstranit všechny bariéry, které dosud brání rozvinout plnou a pravdivou informovanost o průběhu případného dialogu o plnění jednotlivých požadavků.
3. Poskytnout záruky objektivního zpravodajství ve všech sdělovacích prostředcích jednak ochranou jejich čestných pracovníků a jednak otevřením představitelům všech myšlenkových proudů a demokratických směrů ve společnosti.
4. Legalizovat samostatný tiskový orgán občanských sdružení, který by svobodně vyjadřoval jejich názory a postoje, o což se snaží mj. Lidové noviny.
5. Vytvořit právní podmínky pro vznik a činnost nových společenských organizací včetně politických stran.

Splnění tohoto minimálního programu je podmínkou, aby nebyla promarněna velkolepá iniciativa masových shromáždění občanů pořádaných v těchto dnech.

v Praze dne 25. listopadu 1989

Výkonný výbor Obrody

Miroslav Zavadil - zastánce zájmů pracujících ?

Vedle Miroslava Stěpána je v novém předsednictvu ÚV KSČ nejdiskutovanější účast Miroslava Zavadila, dosavadního předsedy ÚRO. Podívejme se, jak pod jeho vedením zastávala tato centrální instituce zájmy svých členů:

Loni v září na celostátní konferenci ROH nebyly do návrhu tak důležitého dokumentu, jakým je Zákoník práce, zapracovány připomínky delegátů, jež nebyly v souladu s vládním návrhem. Šlo například o prodloužení dovolené, o větší ochranu zaměstnanců před výpovědí ze strany zaměstnavatele a o stanovení příznivějšího věkového limitu při odškodňování po pracovních úrazech. Zástupce odborů, který se zúčastňuje zasedání vlády a o jehož práci by měl mít předseda ÚRO dobrý přehled, nehájí zájmy členů ROH a dokonce se stává, že si s sebou nevezme ani materiály s připomínkami k projednávanému problému, které mu připravují pracovníci aparátu ÚRO. Konkrétně se mu to "přihodilo" při projednávání Zákoníku práce.

vm

OHLASY

Nebyla splněna podstatná část požadavků nás, herců DSKN, kteří jsme podepsali prohlášení Občanského fóra. Zatím jsou to jen přesuny

ze židle na židli, pravda, schody se nedají brát po čtyřech, jde tedy jen o schůdek, ale velké schodiště je ještě před námi.

Marcela Nohýnková
herečka Divadla S.K. Neumanna

Právě skončila manifestace na Letné. Bylo to úžasné. Lidé jako by se proměnili: slušní, celé obrovské davy se hnou, aby uvolnily místo sanitce. Obrovské nadšení. Bydlím na Letné, na tzv. Molochově, celý život,

Stejně "pečlivě"

se připravovaly další zákony, tentokrát s předstihem. Prvním z nich je zákon o kolektivních pracovních sporech, určující, kdy je možné použít nejradikálnějšího řešení - stávky. Při pročitání jeho návrhu zjistíte, že je to vlastně návrh protistávkový. Vylučuje stávky za jakékoliv politické požadavky. Dovoluje stávkovat za mzdové požadavky, proti špatným pracovním podmínkám apod. Navíc - stávku by mohlo vyhlásit pouze ROH; stávka, vyhlášená kýmkoliv jiným, třeba i KSČ, by tedy byla stávkou nezákonnou. Mohli bychom ještě poukázat na připravovaný zákon o usměrňování zaměstnanosti (pod tímto cudným názvem se skrývá zákon o nezaměstnanosti), na neustálé snižování eventuální podpory při stávce, kterou by poskytovalo ÚRO (z 50 korun na 30 korun na den) apod.

Věru - Miroslav Zavadil je "důstojný" reprezentant pracujících a "plně žije jejich problémy"!

zažila jsem tady 1. máje, vojenské přehlídky, ale toto bylo něco úplně jiného. Moc si přeji, aby zvítězila v našem státě demokracie.

Výměnu v předsednictvu ÚV KSČ nepovažuji za dostatečnou, požadavky studentů, herců a Občanského fóra nebyly splněny, a proto pondělní generální stávku pokládám za oprávněnou.

Vzpomínám na svou mámu, redaktorku Rozsévачky a Vlasty, Soňu Kuželkovou, která byla po roce 1968 vyškrtuta z KSČ. Nedožila se dneška, ale jistě by se mnou souhlasila.

Soňa Pospíšilová
prodavačka v květinářství

K jednomu z nich

Dne 12. října 1989 byl podán generálnímu prokurátorovi ČSSR návrh na zahájení šetření proti dosavadnímu členovi ÚV KSČ a poslanci NS V. Biřakovi pro důvodné podezření ze zločinu velezrady.....

Jak známo, v noci z 20. na 21. srpna 1968, vojska pěti zemí Varšavského paktu - BLR, PLR, MLR, NDR, SSSR - zahájila ozbrojenou intervenci v Československu. Stalo se tak bez vědomí, souhlasu a proti vůli všech vedoucích ústavních činitelů a orgánů Československa, prezidenta, NS, vlády a předsednictva ÚV KSČ a také proti vůli drtivé většiny lidu Československa. Tímto zásahem byla nejhrubším způsobem porušena svrchovanost a suverenity Československa. Nejhrubším způsobem byla pošlapána dohoda mezinárodní porady komunistických a dělnických stran (1960) i vlastní deklarace vedení SSSR (1956, 1966), v nichž byla zcela jednoznačně stanovena základní zásada vztahů mezi stranami a státy - zásada rovnoprávnosti, nezávislosti, svrchovanosti a nevmešování se do vnitřních záležitostí. Tímto zásahem byla také porušena Všeobecná deklarace lidských práv, Charta OSN i zásady Varšavského paktu.

Důsledky této ozbrojené intervence jsou všeobecně známy. Došlo k násilnému přeručení obrodného procesu, v němž dubčekovské vedení KSČ, za souhlasu a podpory absolutní většiny členů KSČ a lidu ČSSR, usilovalo o kritické překonání stalinistického pojetí socialismu a o vybudování humanního, demokratického socialismu, odpovídajícího našim československým podmínkám a tradicím. Srpnovým zásahem a následným hrubým nátlakem proti představitelům obrodného procesu ze strany brežněvovského vedení, jakož i jeho všestrannou podporou svých konzervativních stoupenců, podařilo se mu postupně vytlačit

všechny progresivní představitele z vedení G. Husáka. Toto vedení záhy zvrátilo vývoj v zemi hluboko do předlednových poměrů v duchu brežněvovského neostalinismu. Došlo k politickému, společenskému a sociálnímu postihu, diskriminaci statisíců organizátorů a stoupenců obrodného procesu. K všestrannému umrtvení společensko-politického, ekonomického, sociálního a také duchovního života společnosti. Srpnová intervence způsobila hluboký pokles prestiže socialismu ve světě, nadlouho zastavila proces uvolňování ve vztazích mezi Východem a Západem, zejména ve vztazích obou největších vojenských bloků - NATO a Varšavský pakt. A téměř na dvacet let zabrzдила všechny další reformní pokusy, k nimž se teprve nyní řada socialistických zemí vrací - Polsko, Maďarsko a zvláště SSSR.

Vedení pěti intervenujících zemí před celým světem zdůvodňovalo zásah z 21. srpna 1968 jako akt internacionální pomoci, poskytnuté na žádost vedoucích představitelů ČSSR. Po zjištění neudržitelnosti tohoto tvrzení pak jako pomoc, poskytnutou na žádost nejmenované skupiny členů ÚV KSČ, vlády a NS.

V Československo - sovětském jednání v Moskvě (23.-26.8. 1968) a také v protokolech z tohoto jednání však jakákoliv zmínka o vyžádání této pomoci vůbec nepadla. Když se poté, na půdě vlády, Národního shromáždění a také na plénu ÚV KSČ jednalo o tom, kdo intervenční vojska pozval, nenašel se ani jeden z členů těchto orgánů, který by se k tomuto činu přihlásil. Naopak, i ti, kteří byli z toho podezříváni, vydali čestné prohlášení, že se ničeho podobného nedopustili a navíc, výkoný výbor předsednictva ÚV KSČ dne 17. 4. 1969, na žádost ÚKRRK, vedené M. Jakešem, přijal a v denním tisku publikoval usnesení, které tyto obviňované očišťovalo.

Před časem však vyšly najevo skutečnosti, které opravňují k důvodnému podezření, že se k výše uvedenému aktu propůjčil především V. Biřak, tehdejší první tajemník ÚV KSS a člen předsednictva ÚV KSČ a že patrně nebyl sám:

1. V deníku Magyarország byl v průběhu července 1989 uveřejněn seriál rozhovorů s bývalým prvním tajemníkem ÚV MSDS, Jánosem Kadárem. V desátém a jedenáctém pokračování těchto rozhovorů jsou zveřejněny údaje, podle nichž "Vasil Biřak jménem svým a svých přívrženců (kteří jsou s ním zajedno) ještě

na bratislavském setkání (t.j. 3. 8. 1968) odevzdal vedení SSSR dopis, v němž oznamují, že se chtějí s tehdejším vedením KSČ rozejít. Na uskutečnění převratu žádají o pomoc zvenčí, včetně pomoci vojenské." Dále je zde popsán plán na uskutečnění tohoto převratu, včetně plánu na vytvoření nové vlády.

2. Tyto skutečnosti potvrzuje i sám V. Biřak ve své memoárové práci "Mílniky mého života", která začala vycházet v roce 1988 v deníku Pravda a Rudé právo a celý text byl rozšířen samizdatem. V. Biřak v této své práci zcela otevřeně popisuje svoji frakční činnost proti oficiálnímu stranickému a státnímu vedení ČSSR. Popisuje zde kupř. své úvahy a plány na eventuální zajištění Dubčeka, Černíka a Svobody na mimořádném 14. sjezdu KSS a pokud jde o výše uvedenou žádost o vojenskou pomoc zvenčí V. Biřak výslovně přiznává:

"Jak jsem již uvedl, pro každý případ byla připravena písemná žádost o bratrskou pomoc. V průběhu bratislavského setkání byla předána sovětským soudruhům žádost - dopis, v němž někteří členové předsednictva ÚV KSČ a vlády požádali sovětské vedení o pomoc." V. Biřak zde sice neuvádí konkrétně, kdo tuto žádost podepsal, ale jako stoupence svých plánů a konkrétní spolupracovníky v přípravě srpnové akce také

později (kupř. při odstavení Dubčeka z vedení KSČ) opakovaně uvádí D. Koldera, J. Lenárta, M. Jakeše, A. Indru, K. Hoffmana, V. Šalgoviče, J. Fojtíka, O. Švestku, M. Zavadila, J. Janíka, E. Pezlára a další.

K podání návrhu našetření ve věci podezření ze zločinu velezrady proti V. Biřakovi vedly tyto důvody:

1. Tento akt v souladu s ústavou a zákony ČSSR, které platí obdobně i v jiných zemích, lze kvalifikovat jako velezradu a porušení zákona o ochraně míru. Jeho vyšetření a potrestání viníků je základním požadavkem a povinností každého právního státu a má z tohoto hlediska velký význam nejen pro obnovu zákonnosti v ČSSR, ale i z hlediska mezinárodního, obzvláště při budování právních států v ostatních socialistických zemích.

2. Z politicko-sociálního hlediska se jedná o vyjasnění jedné z klíčových otázek nejtemnějšího místa poválečných dějin Československa, bez jehož objasnění není možná obroda socialistické společnosti v naší zemi na nových a demokratických principech, založených na obnově vzájemné občanské důvěry.

3. Vojenská intervence v srpnu 1968 byla vyvrcholením stalinského pojetí socialismu v jeho nejhrubší podobě. Dnes je všeobecně známo, že právě tento systém přivedl socialistické země do všestranné a hluboké krize a jeho zhoubnost se projevila i v mezinárodním, celosvětovém měřítku. Objasnění tohoto aktu pomůže lépe osvětlit zločinnost stalinistického či brežněvovského systému a uspíší jeho zavržení, jako jednoho ze základních předpokladů úspěšnosti socialistické přestavby, v níž vidíme záruku úspěšného vývoje našeho Československa pro nás i pro naše příští pokolení.

Josef Kotrč